

Verslag op hoofdlijnen met de fractie van de ChristenUnie

Datum gesprek: 9 april 2026

Aanwezig namens CU: Klaas Sietse van der Wal, Anita Vellema-Plazier

Aanwezig: Tom van Mourik (verkenner), Geert Andringa en Renny de Vries-Mulder (adjunct-griffier)

1. Bestuursstijl, dualisme, type akkoord en benoeming van wethouders

De ChristenUnie is kritisch op de afgelopen raadsperiode, waarin er een duidelijke scheidslijn was tussen coalitie en oppositie en de coalitie vaak al vóór de raadsvergadering de besluitvorming afstemde. De CU wil graag stappen zetten naar een bestuursstijl met meer ruimte voor de oppositie (meer dualisme). Het liefst ziet de fractie een raadsbrede samenwerking die vorm krijgt in een raadsagenda of raadsakkoord. De fractie is ook realistisch: dat is nu nog een stap te ver. Gelet op de huidige politieke verhoudingen waarin op belangrijke thema's grote verschillen zijn, is een volledig raadsakkoord voor de komende periode niet haalbaar. De fractie staat op het standpunt dat houding en gedrag van zowel raadsleden als het collegeleden zeker net zo belangrijk zijn als het type akkoord.

De CU geeft in de huidige situatie de voorkeur aan een tussenvorm, een coalitie die afspraken op hoofdlijnen maakt, met ruimte voor vrije kwesties in de raad en met inbreng van oppositiepartijen aan de voorkant bij de totstandkoming van een akkoord (bestuursakkoord). 'Het is niet erg als een collegevoorstel het een keer niet haalt'.

Als het gaat om de benoeming van wethouders ziet de CU op termijn kansen voor minder partijgebonden bestuurders, maar een volledig zakencollege is ook nu nog te vroeg. Voor de komende periode ligt een voordracht door coalitiepartijen nog voor de hand. Wel pleit de fractie voor een duidelijke afspraak over de verwachte samenwerking tussen raad en college, passend bij de gekozen bestuursvorm, ruimte voor een gesprek tussen kandidaat-wethouders en (een delegatie van) de raad over houding en bestuursstijl vóórdát de raad de wethouders benoemt.

2. Grote opgaven en thema's 2026–2030

De ChristenUnie benoemt de volgende hoofdpogaven voor Achtkarspelen: woningbouw, sociaal domein (versterken van preventie), financiën (de begroting structureel op orde brengen, bij voorkeur bezuinigen op fysieke uitgaven boven het sociaal domein), ontwikkelen van de eigen organisatie en een betere dienstverlening, het ontwikkelen van een meerjarige visie voor de gemeente en het versterken van de lokale democratie.

3. Ambities en kroonjuwelen

De belangrijkste inhoudelijke speerpunten van de ChristenUnie zijn: een actieplan wonen, inclusief een actievere grondpolitiek en bouwen naar behoefte per dorp, voldoen aan de spreidingswet, eventueel in samenwerking met andere gemeenten, het sociaal domein op orde, met focus op preventie en betere toegankelijkheid, onderzoek naar Diftar, met als doel verlaging van de lasten voor inwoners en realiseren afvalscheidingsdoelen, energietransitie sociaal

rechtvaardig uitvoeren: beschikbare rijksmiddelen zoveel mogelijk inzetten ten gunste van inwoners met lage inkomens.

4. Breekpunten

De fractie kan niet deelnemen aan een college dat bewust kiest om geen verantwoordelijkheid te nemen voor de opvang van vluchtelingen en de raad voorstelt om niet aan de spreidingswet te voldoen. De fractie staat open voor een gesprek over de verschillende vormen van uitvoering (bijvoorbeeld kleinschalige opvang of regionale oplossingen).

De CU vindt de Friese identiteit belangrijk maar is geen voorstander van Friese plaatsnamen. Het is daarentegen geen breekpunt.

5. Samenwerkingsvoorkeuren

Gezien de verkiezingsuitslag ziet de ChristenUnie een motorblok van FNP en CDA als basis. Voor een meerderheid zal daar een derde en/of vierde partij aan toegevoegd moeten worden.

De ChristenUnie ziet geen basis voor samenwerking met de PVV en FVD, vanwege grote inhoudelijke verschillen (onder andere op asiel, klimaat en rechtsstaat). Bovendien is uit het duidingsdebat ook gebleken dat deze partijen niet bereid zijn om standpunten te nuanceren of iets in te leveren. Daarin ziet de ChristenUnie geen stabiele samenwerking. Achtkarspelen heeft baat bij bestuurlijke stabiliteit en continuïteit.

Met andere partijen ziet de CU wél mogelijkheden: GL/PvdA en CDA liggen inhoudelijk het dichtst bij de CU. Met de FNP ziet de CU aanknopingspunten, maar is het belangrijk om in een akkoord afspraken te maken over sociaal domein en vluchtelingenopvang.

De CU geeft aan een constructieve rol te willen spelen als derde of vierde coalitiepartij, bij voorkeur in een bredere coalitie met GL/PvdA: 'dat voelt voor de CU comfortabeler'. Een bredere coalitie kan in de ogen van de fractie een belangrijke bijdrage leveren aan de gewenste open bestuurscultuur met meer ruimte voor andere standpunten, ook binnen de coalitie zonder die meteen daardoor 'in gevaar' te brengen.